

Bergslagsgården

Kvalitets- & Patientsäkerhetsberättelse 2016

Bakgrund

Enligt Socialstyrelsens föreskrift SOSFS 2011:9 bör verksamheter som bedrivs enligt socialtjänstlagen årligen upprätta en kvalitetsberättelse. Bedriver verksamheten även hälso- och sjukvård ska en årlig patientsäkerhetsberättelse upprättas före den 1 mars på nya året. På Bergslagsgården upprättas ett gemensamt dokument som sammanfattar och beskriver både pågående arbete och resultatet från kvalitets- och patientsäkerhetsarbetet i verksamheten.

Patientsäkerhet handlar om säkerhet inom ramen för hälso- och sjukvård, huvudsakligen om att förebygga, förbättra och skydda mot vårdskada. Konkret handlar patientsäkerhet om riskanalyser och hantering av avvikelser, klagomål och synpunkter på vården. Regelverket för patientsäkerhetsberättelsen finns beskrivet i 3 kap. § 10 i PSL (patientsäkerhetslagen), vilket kan sammanfattas i följande punkter:

- hur patientsäkerhetsarbetet har bedrivits under föregående kalenderår
- vilka åtgärder som har vidtagits för att öka patientsäkerheten
- vilka resultat som har uppnåtts

En **kvalitetsberättelse** ska sammanfatta och beskriva kalenderårets kvalitetsarbete, hur verksamheten fortlöpande har utvecklats och säkrat kvalitet. Kvalitetsberättelsen ska även beskriva vilka kvalitetshöjande åtgärder som är genomförda och vilka resultat som uppnåtts under året.

Patientsäkerhetsberättelse

Ansvar för patientsäkerhetsarbetet

Verksamhetschef på Bergslagsgården har huvudansvar för att organisera patientsäkerhetsarbetet, fastställa ansvarsområden och rutiner i syfte att säkerställa ett fungerande patientsäkerhetsarbete. *Föreståndaren* på Bergslagsgården har det operativa ansvaret att informera, genomföra och följa upp aktiviteter kring patientsäkerhetsarbetet.

Alla *medarbetare* har ett egenansvar för att utföra sina arbetsuppgifter enligt verksamhetens fastställda riktlinjer och har ansvar att rapportera risker för vårdskador samt händelser som har medfört eller skulle kunna medföra en vårdskada.

Egenkontroll av "patientsäkerhetsklimat"

I syfte att följa upp arbetet med patientsäkerhet genomförs en enkätundersökning en gång per år, all personal svarar på enkäten "säkerhet på min arbetsplats" (se enkät, bilaga 1).

Figur SEQ Figur 1* ARABIC 1

Totalindex - medelvärde

Totalt har enkäten nio frågor, varav varje fråga kan ge max 5 poäng. Varje enkätfråga ska värderas i en skala från "stämmer mycket dåligt" (1 poäng) till "stämmer mycket bra" (5 poäng). Ett medeltalindex kan ge max 5 poäng. Resultat med höga värden ska tolkas som ett "bra säkerhetsklimat". Indexvärdet har ökat mellan 2012 till 2015, och resultatet för 2016 är 4,6, marginellt något lägre än 2015 (figur 1).

Figur 2

Förändring - olika perspektiv

Resultatet från alla frågorna har höga medelvärden, ett resultat likvärdigt jämfört med föregående års resultat. Generellt är resultateten mycket bra i alla perspektiv, medelvärden mellan 4,4 – 4,8, d.v.s. patientsäkerheten skattas som mycket hög av personalen på Bergslagsgården.

Egenkontroll kring patientsäkerhet sker även kontinuerligt via handledningstillfällena, ett forum där all personal kan diskutera patientsäkerhet tillsammans med en psykiater. Via handledningen kan händelser och avvikelser tas upp för dialog, och rutiner kan revideras eller nya upprättas.

Riskhantering – förebygga vårdskada

Förebyggande arbete sker kontinuerligt via arbetsplatsträffar och handledningstillfällen, där personalen kan ta upp risker för vårdskada. På dessa möten sker genomgång av identifierade risker och upprättar vid händelser specifika handlingsplaner och rutiner, samt utser ansvariga. Återkoppling sker återkommande via arbetsplatsträffar.

I syfte att förebygga psykisk ohälsa som t.ex. depressivitet eller suicidrisk, använder verksamheten ett skattningsformulär, självskattningsinstrumentet MADRS-S. Frågorna i formuläret kan användas som underlag i samtal med vårdtagarna.

I det hälsoförebyggande arbete, t.ex. att minska risken för biverkningar av medicin (t.ex. metabolt syndrom) genomförs viktkontroll en gång per månad och regelbundna blodprovstagningar. Vårdtagarna uppmuntras att aktivera sig med betoning på friskvård t.ex. genomför promenader flera gånger per vecka. I samma anda försöker personalen aktivera vårdtagarna i olika sysselsättningar för att ge vårdtagarna en känsla av sammanhang och meningsfullhet.

I syfte att säkerställa kunskaper kring brandskydd och brandlarm finns en stående punkt om brandskydd vid det månatliga boenderådet. Brandövning med vårdtagarna planeras in under inför 2017.

Rapportering enligt 6 kap. 4§ PSL – rapportera risker för vårdskada

Bergslagsgården har rutiner där det framgår att all personal ska rapportera avvikelser, kvalitetsbrister och risker för vårdskada, dels rutin 8.8.1 *rutinbeskrivning, lokal avvikelshantering* och dels rutin 8.8.2 *anmälningsskyldighet enligt Lex Maria, samt rutin 8.8.4 riskanalys*. Dessa rutiner har under året granskats, reviderats och är uppdaterade (2016-05-17), samt därefter informerats till personalen via arbetsplatsträff.

Inkomna avvikelser, klagomål och synpunkter

Inom verksamheten har 17 händelser rapporterats som *interna avvikelser* under 2016, varav 10 stycken har handlat om hot och våld, två om skadegörelse, en om felhantering av läkemedel, två om självskada och två övriga händelser. Ingen händelse har bedömts som allvarlig vårdskada, samtliga händelser har hanterats internt inom verksamheten.

Hot och våldhändelserna har dels handlat om verbalt utagerande mot personal, och dels om fysiskt utagerande som medfört att skadegörelse på egendom. Avvikelserna har hanterats inom ledning och arbetsgrupp, förbättringar av rutiner har diskuterats och implementerats.

Under året har inga andra externa klagomål anmälts eller externa synpunkter lämnats in.

De *synpunkter* som har lämnats in har inkommit från vårdtagarna själva, frågor som har tagits upp på boenderåd vilket är var 6:e vecka. Exempel på synpunkter har varit önskemål om resor/utflykter och olika aktiviteter både inom Bergslagsgården och utanför verksamheten.

Under året har inga *beslut från myndigheter* inkommit.

Verksamheten har inte anmält någon Lex Maria eller Lex Sarah anmälan till IVO under 2016.

Kvalitetsberättelse

Bergslagsgården arbetar med kvalitetsfrågor utifrån ett upprättat ledningssystem enligt socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd SOSFS 2011:9 om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete. Kvalitetsberättelsen är sammanställd utifrån begreppen struktur-, process- och resultatskvalitet.

Med *strukturkvalitet* menas vanligtvis verksamhetens resurser, t.ex. personal, kompetens, ledarskap, arbetskultur, men också incitament och drivkrafter som finns i verksamheten. Att mäta *processer* innebär uppföljning och utvärdering av verksamhetens arbetsrutiner i vård- och behandlingsarbetet, men även granskning av andra rutiner som t.ex. dokumentation, hantering av risker. Att mäta *resultat* handlar här om "behandlingseffekter", förändringar i hälsa, bota sjukdom, förbättra livskvalitet, mätningar som ska ske i olika perspektiv, t.ex. vårdtagarens, närståendes, vårdpersonalens bedömningar av effekt.

Strukturkvalitet

Personal - mätning av arbetsklimat

Under 2016 har ingen systematisk arbetsklimatundersökning genomförts. En enkätundersökning genomförs inom verksamheten var tredje år, vilket kontinuerligt har genomförts under en period på 20 år. Den senaste undersökningen genomfördes hösten 2015.

Det övergripande resultatet hösten 2015 visade på en mycket bra psykosocialt arbetsklimat i flera perspektiv med ett "gruppklimat" som har en stark profil jämfört med en historisk databas med resultat från enheter med liknande verksamhet.

Genomgång av ledningssystemet

Under året har ledningen för Bergslagsgården haft genomgång av ledningssystemets dokumentation, uppdaterat styrdokument och upprättat handlingsplan för att revidera rutiner och utveckla nya rutiner. Under året har ledningssystem utvecklats och utgör cirka 60 olika arbetsrutiner, vilka har granskats och kontrollerats mot nya lagtexter, nya föreskrifter och råd från myndigheter.

Processkvalitet

Vård och behandling bygger på upprättade vårdplaner som kontinuerligt följs upp, dels med vårdtagaren själv och dels med företrädare från socialtjänsten.

Under 2016 har ledningen fortsatt utveckla verksamheten kring aktivitets och sysselsättningsprogram, t.ex. att vårdtagarna fått möjlighet att delta i arbetsliknande sysselsättning.

Resultatskvalitet

Uppföljning av vård- och behandlingseffekter

Personalen har kontinuerligt under flera år använt olika uppföljningsinstrument, instrument som mäter olika aspekter av psykisk ohälsa, grader av symtom och funktionsförmåga, samt upplevelsen av livskvalitet. Instrumenten har använts med en viss kontinuitet i det kliniska arbetet och kan jämföras mellan olika perioder. Jämförelsen kan göras individuellt, men också för hela verksamheten. Under de senaste åren har personalen systematiserat uppföljningen och resultat kan användas för återkoppling till vårdtagare och anhöriga, samt till kommunernas socialtjänst vid uppföljningsmötena.

Skattning och bedömningar sker i huvudsak i grupp vilket stärker tillförlitligheten i bedömningarna. Gruppen uppvisar stor samstämmighet i genomförda övningar med samskattningar.

GAF skalan – global psykisk hälsa

Ett instrument som används är GAF skalan, ett skattnings-instrument som mäter psykisk ohälsa i två dimensioner, GAF-symtom (blå) och GAF-funktion (rött) i en skala mellan 1 till 100 (figur 3). Låga värden i symtomskalan beskriver allvariga symtom och höga värden, anger lite eller inga symtom. Låga värden i GAF-funktionsskalan utgör allvarliga och svåra funktionsproblem, medan höga värden beskriver lindriga eller inga problem med funktionsförmågan.

Figur 3

I figur 3 beskrivs medelvärden av GAF symtom och GAF funktion för alla aktuella vårdtagare på Bergslagsgården från 2011 till 2016 (totalt 26 till 28 vårdtagare/år). Resultatet visar att medelvärdet är något lägre i GAF funktion jämfört GAF symtom under flera år, vilket nu har förändrats 2016. Mätningen 2016 visar att vårdtagarna på Bergslagsgården har något svårare symtom 2016 jämfört tidigare år, samt att medelvärdet för symtom är lägre jämfört funktion.

VAS skalan- symtom och livskvalitet

I uppföljningsarbetet används även VAS skalor, skattningsskalor som vårdtagarna själva skattar. VAS skalan-symtom är konstruerad på lika sätt som GAF skalan, vårdtagaren skattar sina *symtom* (den senaste månaden) genom att markera ett värde på en 10 centimeter lång linje, där ändpunkterna är "*mina psykiska problem besvärar mig extremt svårt*" och "*jag har inte alls besvärats av psykiska problem*". Markeringen avläses och ett värde mellan 0 till 100 bildar en beskrivning av vårdtagarens subjektiva upplevelse av psykiska besvär.

Den andra VAS skalan som används mäter *livskvalitet* och är konstruerad på samma sätt som VAS symtom. Fråga ställs, Hur tycker Du att Ditt liv är just nu? Ändpunkterna på skalan är *bästa tänkbara livssituation* och *sämsta tänkbara livssituation*.

I figur 4 beskrivs vårdtagarnas skattade medelvärden, hur de har skattat sina symtom (blått) och livskvalitet (rött) under fem år från 2011 till 2016 (totalt antal vårdtagare, 23-26/år). Spridningen mellan vårdtagarna är stor, några upplever inga psykiska besvär andra extremt stora besvär. Huvuddelen av vårdtagarna skattar liknande bild mellan åren, några upplever stor försämring andra en förbättring. Medelvärdena VAS symtom har försämrats mellan 2015 och 2016, upplevelsen av livskvalitet är lika.

Figur 4

Remissionsskala vid schizofreni - RS-S

Alla vårdtagare på Bergslagsgården har funktionsnedsättningar och de flesta har en diagnos inom schizofrenispektrumsyndrom. Med RS-S skalan kan personalen mer specifikt mäta förändring av vårdtagarnas psykotiska symtom. Bedömningar sker i åtta symtomvariabler i en skala mellan 1 till 7 och kan både följas för respektive symtom eller som ett totalindex, i intervallet 8 till 56 poäng.

Figur 5

Höga poäng anger omfattande och svåra psykotiska symtom.

I figur 5 beskrivs medelvärden för cirka 20 vårdtagare som har bedömts med RS-S totalindex, mellan 2011 och 2016. Medelvärdena är relativt lika mellan åren, med en tendens att totalindex ökat senaste åren. Totalindex visar även att vårdtagarna har generellt höga värden, dvs. många har mycket svåra symtom.

Ängelsberg 2017-03-01

Kurt Ericsson
Verksamhetschef
Bergslagsgården

Säkerhet på min arbetsplats

mycket ganska Varken ganska mycket
 dåligt dåligt eller bra bra

Stämmer...

Markera med kryss i skalan	1	2	3	4	5
1. Chefen på min enhet lyssnar på mig och bryr sig om det jag tar upp avseende säkerhet	☐	☐	☐	☐	☐
2. Om jag tar upp förslag avseende säkerhet med min närmaste chef/arbetsledare skulle dessa beaktas	☐	☐	☐	☐	☐
3. Jag uppmuntras av min chef/arbetsledare att rapportera allt som jag lägger märke till, som kan innebära en risk för den enskilde individen	☐	☐	☐	☐	☐
4. Jag vet hur jag rapporterar avvikelser på min arbetsplats	☐	☐	☐	☐	☐
5. Jag är alltid villig att rapportera avvikelser även om den enskilde inte tagit skada	☐	☐	☐	☐	☐
6. Jag blir inte negativt bemött på min arbetsplats om jag tar upp avvikelser eller diskuterar tillbud/risker	☐	☐	☐	☐	☐
7. Vi får återkoppling om de förändringar som genomförts baserade på avvikelserapporter	☐	☐	☐	☐	☐
8. På min enhet har vi mötesforum där vi tillsammans går igenom och lär av våra avvikelser	☐	☐	☐	☐	☐
9. Våra chefer kompromissar aldrig med säkerhetsfrågorna för att prioritera andra arbetsuppgifter	☐	☐	☐	☐	☐